

Handläggare

Stefan Larsson Lindmark,
Elisabeth Forsberg Uvemo,
Catharina Sackemark Larsson,
Petter Bergeå, Jörgen Ödalen,
Malin Boman, Gunilla Axenbo,
Helena Nilsson, Thomas Eriksson,
Ingrid Olsson

Till

Utbildningsnämnden
2019-04-25

Underlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022 för utbildningsnämnden

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden fastställer underlaget till budget för 2020 med inriktning 2021-2022. Underlaget överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Utbildningsnämnden godkänner det reviderade funktionsprogrammet för skollokaler, bilaga 4.1.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Malin Eriksson
Avdelningschef

Innehåll

Skolan skapar förutsättningar och möjligheter för Stockholms barn och unga	3
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	4
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	4
2 Nämndens verksamhetsområden	5
2.1 Förskola	5
2.1.1 <i>Befolkningsprognos, utbyggnad och rekryteringsbehov .....</i>	<i>5</i>
2.1.2 <i>Systematiskt kvalitetsarbete .....</i>	<i>5</i>
2.2 Förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola	7
2.2.1 <i>Befolknings- och elevantalsprognos.....</i>	<i>7</i>
2.2.2 <i>Resultatutveckling över tid.....</i>	<i>8</i>
2.2.3 <i>Öka likvärdigheten - En skola för alla.....</i>	<i>10</i>
2.2.4 <i>Gymnasieskolans utbud och utveckling.....</i>	<i>11</i>
2.2.5 <i>Elevernas utveckling i en trygg miljö .....</i>	<i>12</i>
2.2.6 <i>Utveckling av elevhälsoarbetet .....</i>	<i>12</i>
2.2.7 <i>Systematiskt kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse .....</i>	<i>12</i>
2.3 Ledarskaps- och kompetensförsörjning.....	13
2.4 Verksamhetsutveckling genom digitalisering	15
2.4.1 <i>Nationell strategi för förskolans och skolans digitalisering.....</i>	<i>15</i>
2.4.2 <i>Administration.....</i>	<i>16</i>
2.5 Samverkan och samarbete	17
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	18
3.1 Drift	18
3.1.1 <i>Prestationer, samtliga elever .....</i>	<i>18</i>
3.1.2 <i>Egen regi .....</i>	<i>19</i>
3.1.3 <i>Skolskjuts, samtliga elever .....</i>	<i>21</i>
3.1.4 <i>Statsbidrag för stärkt likvärdighet .....</i>	<i>22</i>
3.1.5 <i>Maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder.....</i>	<i>23</i>
3.2 Investeringar.....	23
4 Övriga redovisningar.....	23
4.1 Taxor och avgifter.....	23
4.2 Skolkostnadsersättning	24
4.3 Skolbiblioteksplan.....	25
4.4 Uppdatering av Kulans tekniska plattform	25
4.5 Utveckling av Stockholmskällan 2019-2021	25
4.6 Utredning av kulturpeng.....	25
4.7 Brexit – Storbritanniens utträde ur EU	25

Bilagor

Bilaga 1	Schablonggrundande och interkommunala elever
Bilaga 2	Obligatoriska bilagor
Bilaga 3	Kompetensförsörjningsplan för förskola, grundskola och gymnasieskola
Bilaga 4	Lokalförsörjningsplan, LFP
	Bilaga 4.1 Funktionsprogram för skollokalerna

Skolan skapar förutsättningar och möjligheter för Stockholms barn och unga

Alla barn och unga i Stockholms skolor ska få en bra kunskapsutveckling som skapar förutsättningar för en bra framtid och möjliggör för dem att göra sina egna livsval oavsett var i staden de bor eller vilken bakgrund de har.

Elevernas måluppfyllelse och skolornas resultat ska förbättras i hela staden. Arbetet utgår från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Förvaltningen arbetar strukturerat och förebyggande för att identifiera skolor i behov av stöd genom dialog, datainsamling, analys och löpande insatser under hela året. Resultatdialoger håller samman det systematiska kvalitetsarbetet. Att fortsätta stärka trygghet och studiero i skolan är avgörande för såväl arbetsmiljö som kunskapsresultat.

I Stockholms förskolor och skolor bedrivs ett aktivt och långsiktigt arbete för att motverka skillnader och öka likvärdigheten så att alla barn och elever ska få bästa möjliga förutsättningar för lärande och utveckling. I detta ingår att i tidig ålder identifiera elevers behov av särskilt stöd och sätta in åtgärder. Samverkan med olika aktörer inom och utanför den kommunala organisationen ger ytterligare kraft i det arbetet.

Förvaltningen ska fortsätta med att bygga upp och etablera en organisation och ett arbetssätt som stödjer digitaliseringen av verksamheten och som har förmåga att lyssna in och möta verksamheternas behov.

Medarbetarna är den viktigaste resursen i Stockholms förskolor och skolor. Växande elevkullar och kommande pensionsavgångar gör att Stockholms stad har skapat tydliga strategier för att behålla, utveckla och rekrytera medarbetare samt chefer. Ledarskapet på alla nivåer ska skapa förutsättningar för goda kunskapsresultat och ett positivt och utvecklande arbetsklimat med demokratiska arbetsformer.

Lokalkapaciteten ökas genom att nya skolor byggs och genom utbyggnad, tidsbegränsade lösningar i form av inhyrningar samt paviljonger.

Stockholm både påverkas av och påverkar utvecklingen i omvärlden. FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030 och lärande för hållbar utveckling ska vara en självklar del av skolornas verksamhet. Stockholm ska vara en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad och satsar på ett forskningsbaserat utvecklings- och förbättringsarbete.

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nedan anges de viktigaste strategiska frågorna under kommunfullmäktiges inriktningsmål. Utmaningar som anknyter till dessa strategiska frågor beskrivs i kommande avsnitt och i bilagorna kompetensförsörjningsplan och lokalförsörjningsplan.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Systematiskt kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse inom samtliga verksamheter. Elevernas utveckling i en trygg miljö. Utveckling av elevhälsoarbetet. Samverkan mellan skola och socialtjänst.

Ledarskaps- och kompetensförsörjning.

Gymnasieskolans utbud och utveckling. Yrkesutbildning inom komvux.

Utvärdering i kommunal förskola. Myndighetsutövning kring fristående förskola.

Verksamhetsutveckling och effektivisering genom digitalisering. Organisation av den pedagogiska verksamhetens it-förvaltning.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Myndighetsutövning kring fristående förskola. Gymnasieskolans utbud och utveckling. Yrkesutbildning inom komvux.

Verksamhetsutveckling och effektivisering genom digitalisering. Lokalplanering för att säkra rätt kapacitet, i rätt tid, på rätt plats och till rätt kostnad.

Utredning av kulturpeng för förskola och skola.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Ledarskaps- och kompetensförsörjning. Karriär- och kompetensutveckling. FoU-strategi i förskolan. Introduktion av nya och blivande medarbetare. Stöd till rektorer och skolledare.

God arbetsmiljö. Rekrytering till verksamheter i områden med socioekonomiska utmaningar.

Samverkan och dialog med lärosäten och ansvariga myndigheter.

Lokalplanering för att säkra rätt kapacitet, i rätt tid, på rätt plats och till rätt kostnad.

Verksamhetsutveckling och effektivisering genom digitalisering. Organisation av den pedagogiska verksamhetens it-förvaltning. Ersättningsnivåer för skolskjuts.

Gymnasieskolans utbud och utveckling. Yrkesutbildning inom komvux.

2 Nämndens verksamhetsområden

2.1 Förskola

2.1.1 Befolkningsprognos, utbyggnad och rekryteringsbehov

Befolkningsprognos	2018	2022	2027
1-5-åringar	59 000	58 600 (-400)	65 300 (+6 700)

Under de senaste tio åren har förskoleverksamheten i staden byggts ut med cirka 10 000 platser. Stadens befolkningsprognos¹ för det kommande tio åren visar att ökningen av barn i åldern 1-5 år avtar något. Antalet barn i förskoleåldern förväntas öka med cirka 6 300 barn från 2018 fram till år 2027, men fram till 2022 minskar antalet förskolebarn. Minskningen av antalet barn under de kommande fem åren innebär att rekryteringsbehovet av förskollärare och barnskötare planar ut de närmaste åren för att stiga kraftigt fram till år 2027.

Det är stora skillnader mellan de olika stadsdelsnämndsområdena när det gäller befolkningsutvecklingen. På Södermalm förväntas antalet förskolebarn minska med cirka 700 barn fram till 2027 medan de i Enskede-Årsta-Vantör förväntas öka med cirka 1 600 förskolebarn under samma period enligt prognosen.

I länet förväntas antalet förskolebarn öka med 17 500 barn fram till år 2027 enligt länsstyrelsens prognos. Detta påverkar stadens möjligheter att rekrytera personal till förskolan och staden måste vara en attraktiv arbetsgivare både för de som arbetar i staden och de som är potentiella medarbetare. En *handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för förskollärare och barnskötare* ska vara klar i juni 2019. Redan nu har fokusområdena arbetsorganisation och förutsättningar för det pedagogiska uppdraget identifierats som avgörande för förskollärarnas och barnskötarnas arbetsituation.

Barngruppens sammansättning och storlek är en av flera viktiga parametrar för att skapa goda förutsättningar för barnen i förskolan. Staden har möjlighet att söka statsbidrag från Skolverket för att minska barngruppernas storlek. När bidraget inte räcker till alla ska det i första hand gå till huvudmän som har förskolor i områden med svåra förutsättningar där det behövs särskilda insatser för att höja utbildningens kvalitet.

Under planperioden kommer ett flertal stadsnämnder att söka statsbidraget för att kunna minska antalet barn i de yngre barnens grupper.

2.1.2 Systematiskt kvalitetsarbete

Utvärdering i förskola – Förskolerapporten

Inriktningen på utvärderingen i kommunal förskola under perioden 2019 – 2022 kommer att fokusera på den nationella målstyrningen på olika nivåer i styrkedjan; arbetslags- och

¹ Se Bilaga 4 Lokalförsörjningsplan

förskoleenhetsnivå samt stadsdelsnivå och ska genomföras i form av ett analysstöd. Utvärderingens analysstöd bidrar till en mer likvärdig förskola genom att den nationella målstyrningen förstärks och att det blir tydligare vilka resultatunderlag som finns på respektive nivå i styrkedjan för att ge en samlad bild av målpuppfyllelsen.

Den tidigare utvärderingen har visat på ett behov av stöd till stadsdelarna inför implementeringen av den reviderade läroplanen och undervisningsbegreppet. Förvaltningen kommer därför att erbjuda utbildningsinsatser inom dessa områden till förskolechefer i staden.

Genom stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisningar och dialogerna kring dessa, den kvalitetsstödande utvärderingen i kommunal förskola, revisorernas granskning och tillämpliga delar från tillsynen av fristående förskolor framgår i årets förskolerapport en ökad samsyn av utvecklingsbehoven, kring områdena *Personalens utbildning*, *Personalens förutsättningar*, *Kompetensutveckling*, *Mer fokus på målpuppfyllelse utifrån läroplanens mål* samt *Skolplattformen*. Förskolerapporten är ett separat ärende till utbildningsnämnden.

Kompetensutveckling

Förskolans reviderade läroplan börjar gälla den 1 juli 2019. I den har centrala begrepp som undervisning, omsorg och digitalisering förtydligats. Utbildningsförvaltningen kommer tillsammans med stadsdelsförvaltningarna att under planperioden genomföra kompetensutvecklingsinsatser riktade till chefer och ledare inom stadens förskolor, med fokus på den reviderade läroplanen och undervisningsbegreppet. Som en råd- och vägledningsinsats bjuds fristående huvudmän in till föreläsningar som utbildningsförvaltningen anordnar som ett led i implementeringen av läroplanen.

FoU-strategi

Utbildningsnämnden har en långsiktig plan för FoU-arbetet där förskolan ingår. För att förstärka FoU-arbetet ytterligare i stadens förskolor ser förvaltningen ett behov av att under planperioden skapa ett professionsutvecklingsprogram för förskollärare och förskolechefer, initiera och följa praktiska forskning i stadens förskolor samt utveckla arbetet med beprövad erfarenhet i förskolan.

Myndighetsutövning

Under 2018 och 2019 har det införts flera förändringar i skollagen som påverkar myndighetsutövningen på ett påtagligt sätt. Vid årsskiftet 2018/2019 har det införts nya, mer omfattande krav på huvudmännens insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar. Förvaltningens processer för prövning av nya godkännanden för att bedriva fristående förskola liksom tillsynsprocessen behöver utvecklas för att överensstämma med de nya bestämmelserna.

När det gäller ansökningsprocessen finns det en risk att de nya bestämmelserna under de kommande åren medför något längre handläggningstider och nya krav på ekonomisk kompetens. Eftersom prövning av huvudmännen sker mot fler bestämmelser än idag, kommer också grunderna för förvaltningens beslut att bli fler och det finns en risk för fler

överklaganden. Detta kommer att ta mer resurser i anspråk, men ger också praxis på området och bidrar till att rättssäkra besluten. Förvaltningen bedömer dock att de nya reglerna inte kommer att medföra längre handläggningstider för tillsynsärenden.

De nya bestämmelserna ger tillståndsprovande myndigheter möjlighet att ta ut avgifter i samband med ansökningsförfarandet. Dessa avgifter ska, i enlighet med andra avgifter i staden, beslutas av kommunfullmäktige. Flera kranskommuner, liksom Skolinspektionen, tar ut sådana avgifter och förvaltningen ser ett behov av att det inför budgetprocessen 2020 utreds vilka avgifter som skulle kunna vara aktuella för Stockholms stad.

Förvaltningen ser också att aktörerna på förskolemarknaden blir färre men större då små förskolor köps upp, i många fall utan att huvudmannskapet förändras. De nya reglerna möjliggör att förvaltningen kan kontrollera de nya ägarnas insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Tillsynen påbörjar 2019 en ny tillsynscykel som uppskattningsvis kommer att sträcka sig till 2024/2025. Den nya cykeln kommer att ha ett större fokus på huvudmannens ansvarstagande och därför kommer en huvudmans samtliga verksamheter att granskas sammanhängande. Förvaltningen gör bedömningen att detta arbetssätt bidrar till en mer resurseffektiv granskning av huvudmannens insikt, lämplighet och förutsättningar. Det ger en bättre möjlighet för huvudmannen att vidta de förbättringar som krävs i samtliga verksamheter på samma gång och därmed höja kvaliteten på verksamheten. Förfarandet innebär också en bättre möjlighet till råd och vägledning på huvudmannanivå.

2.2 Förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola

2.2.1 Befolknings- och elevantalsprognos

Befolkningsprognos	2018	2022	2027
6-15 år	101 700	107 800 (+6 100)	109 200 (+1 400)
16-18 år	26 000	29 800 (+3 800)	33 600 (+3 800)

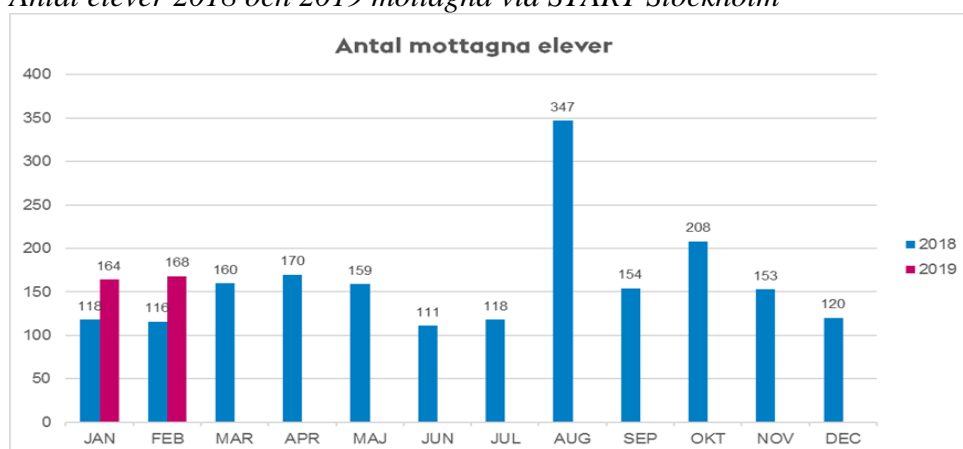
Antalet personer i åldrarna 6–15 år i Stockholms stad förväntas öka med drygt 6 000 från dagens nivå fram till år 2022. Åldersstrukturerna gör att elevantalet förväntas öka i de högre årskurserna, nästan två tredjedelar av ökningen sker bland unga 13-15 år medan antalet barn 6-9 år minskar lite. *Antalet elever* i stadens kommunala grundskolor förväntas öka med nästan 4 000 elever fram till år 2022 och elevantalet ökar mest från årskurs 4 och uppåt.

Antalet nyanlända elever i grundskolan har ökat stadigt de tre senaste åren. START Stockholm tog år 2018 emot totalt 1 900 stycken nyanlända. Av dessa skolplacerades 1 614 elever i de kommunala grundskolorna och 1 116 av dessa kartlades, fick familjesamtal och hälsobesök. Migrationsverkets prognoser visar för år 2020 och framåt ett sjunkande antal

asylsökande, men högre anhöriginvandring för till följd av nya regler kring anhöriginvandring från och med juli 2019. Migrationsverket beräknar att cirka 2 000 personer kommer till Stockholms stad, varav en stor andel beräknas vara barn.

Fram till år 2022 förväntas *antalet unga 16-18 år* öka med nästan 4 000 personer, och en lika stor ökning förväntas mellan 2022-2027. *Elevantalet* i de kommunala gymnasieskolorna i Stockholm förväntas öka med 3 200 elever fram till 2022, av vilka 2 100 förväntas bo i Stockholm. Samtidigt förväntas antalet stockholmselever i de fristående skolorna öka med knappt 1 300 elever. Mer information finns i lokalförsörjningsplanen, bilaga 4.

Antal elever 2018 och 2019 mottagna vid START Stockholm

Den beskrivna utvecklingen ställer stora krav på kompetensförsörjning av lärare såväl som lokalutbyggnationer, vilket innebär en ökad kostnadsutveckling. Elevantalsökningen medför att den brist på legitimerade lärare som redan finns idag på sikt kommer att leda till ett allt större behov av utbildade lärare. Förvaltningen ser även ett stort rekryteringsbehov av andra personalgrupper i skolan som exempelvis skolledare, modersmåls lärare och personal inom elevhälsans professioner. För att kunna möta denna utmaning behöver förvaltningens strategiska arbete med kompetensförsörjning fortsätta, bland annat när det gäller att öka läraryrkets attraktivitet.

Nya regler för pedagogisk kartläggning av gymnasieelever, nya regler kring anhöriginvandring från 1 juli 2019 och en ökad arbetskraftsinvandring ger ett behov av *ökat antal pedagogiska kartläggningar och skolplaceringar* samt ökat behov av *studiehandledning och modersmålsundervisning*.

2.2.2 Resultatutveckling över tid

Samtliga betygsmått på kommunala grundskolor har ökat sedan 2016, och nivåerna 2018 är de högsta under perioden. Framförallt 2016, men även 2017, är antalet nyinvandrade elever (invandrat för 0–4 år sedan) högre jämfört med tidigare år.

Betygsmått, samtliga elever, grundskolor i Stockholm utifrån huvudman 2014-2018. Källa: Skolverket.

Betygsmått		2014	2015	2016	2017	2018
Andel behöriga (%) till nationellt program/yrkesprogram	Kommunala skolor	85,7	85,3	82,4	84,7	86,9
	Fristående skolor	90,4	91,6	91,7	91,2	92,0
	Samtliga skolor	87,2	87	85,5	86,9	88,8
Andel elever (%) som nått målen i samtliga ämnen	Kommunala skolor	77,0	77,9	74,4	78,4	79,2
	Fristående skolor	78,1	83,0	82,8	82,1	83,1
	Samtliga skolor	77,3	79	77,2	79,7	80,6
Genomsnittligt meritvärde*	Kommunala skolor	225*	240	239	242	246
	Fristående skolor	238*	255	255	257	260
	Samtliga skolor	229*	245	245	247	251

*2014 redovisas meritvärdet på 16 ämnen, och därefter för 17 ämnen. Siffrorna för 2014 är därför inte helt jämförbara med påföljande år.

När det gäller resultaten exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund är nivåerna för perioden 2016 till 2018 högre än jämfört med 2015. Resultatet för 2018 jämfört med 2017 är på samma nivå, förutom andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen, där resultaten försämrats något.

Betygsmått, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund, 2015–2018

Betygsmått		2015	2016	2017	2018
Andel elever (%) i åk 9 behöriga till yrkesprogram	Kommunala skolor	90,4	92,5	92,3	92,1
	Fristående skolor	92,2	92,9	92,9	92,6
	Samtliga skolor	91,0	92,6	92,5	92,3
Andel elever (%) som nått målen i samtliga ämnen	Kommunala skolor	82,7	83,7	85,8	84,2
	Fristående skolor	83,6	83,9	83,8	83,8
	Samtliga skolor	83,0	83,8	85,0	84,1
Genomsnittligt meritvärde åk 9 (17 ämnen)	Kommunala skolor	247	255	256	255
	Fristående skolor	256	257	260	261
	Samtliga skolor	250	256	258	257

Kunskapsresultat* i gymnasieskolan efter läsåret 2017/2018, med 2016/2017 års resultat inom parentes.

Program	Kommunala huvudmän			Fristående huvudmän		
	Yrkesprogram	Högskoleförbered.	Nationella, totalt	Yrkesprogram	Högskoleförbered.	Nationella, totalt
Andel elever med examen (%)	83,8 (84,1)	92,9 (90,8)	91,8 (89,9)	86,1 (86,5)	87,1 (86,2)	86,2 (87,0)
Andel elever med grundläggande behörighet (%)	33,4 (32,8)	92,9 (90,8)	85,6 (82,7)	46,9 (49,9)	86,2 (87,1)	78,0 (79,5)
Genomsnittlig betygspoäng	13,3 (13,5)	15,7 (15,3)	15,4 (15,0)	13,7 (13,5)	14,6 (14,6)	14,4 (14,4)
Andel elever med examen från gymnasieskolan inom 3 år (%)*	60,5 (63,6)	79,3 (75,8)	77,0 (74,2)	64,2 (60,1)	69,1 (66,3)	68,2 (65,0)
Andel elever som slutfört utbildning med avgångsbetyg inom samma program inom 3 år (%)*	66,5 (71,4)	81,3 (79,4)	79,5 (78,3)	69,3 (65,4)	75,9 (71,5)	74,7 (70,3)

*Endast nationella program. Resultat på introduktionsprogrammen inkluderas inte, då dessa program finns i förhållandevis liten utsträckning på fristående skolor. Källa: Skolverket

De kommunala gymnasieskolorna har för 2018 högre resultat totalt sett jämfört med de fristående. För yrkesprogrammen är dock resultaten högre för de fristående gymnasieskolorna, medan de kommunala har bättre resultat när det gäller de högskoleförberedande programmen.

För de kommunala gymnasieskolorna har betygsmått generellt sett ökat jämfört med föregående år. Dock rör det sig om små förändringar för yrkesprogrammen och vissa resultat har minskat. För de högskoleförberedande programmen är det tydliga positiva förbättringar för samtliga resultatmått.

Stadens gymnasieskolor uppvisar stora skillnader i sina resultat avseende både utfärdade examensbevis och resultatutveckling för pojkar och flickor. Bland förklaringsgrunderna finns elevernas meritvärden från årskurs 9 samt elevernas sökmönster med gymnasieval som ofta är traditionellt könsbundna. Programsammansättningen på gymnasieskolorna skiljer sig åt, vilket försvårar en relevant jämförelse av betygsresultat mellan skolor. Sju skolor med betygspoäng högre än 15,9 står för 56 procent av samtliga examensbevis och på de skolorna är 65 procent av examensbevisen erhållna av flickor. Förvaltningen arbetar vidare med att utveckla studie- och yrkesvägledning för att bryta dessa mönster och fortsätter att ta fram underlag som synliggör resultat i ett genusperspektiv i större utsträckning än vad officiell statistik gör.

2.2.3 Öka likvärdigheten - En skola för alla

Att skolan lyckas i sitt kompensatoriska uppdrag är en grundförutsättning för att skapa ökad likvärdighet i Stockholm stads skolor. Flera faktorer påverkar och boendesegregationen i staden är en av dessa. Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9 utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stor, trots en positiv tendens de senaste åren, och utgör en omfattande och långsiktig utmaning. Behovet av verkningfulla utvecklingsåtgärder för att motverka detta kvarstår. Det handlar även om att förvaltningens strategier för utveckling leder till en mer likvärdig resultatutveckling för pojkar respektive flickor.

Höga förväntningar - och att finnas i ett sammanhang där bra betyg och skolarbete värderas högt - leder till att elever lyckas bättre. Det är viktigt att försöka motverka sociala konstruktioner kring könsroller som påverkar elevers uppfattning om skolan och skolarbetet negativt. En viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet är att fortsatt analysera resultaten ur olika perspektiv på alla nivåer och vidta åtgärder med utgångspunkt från detta.

I syfte att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklass och grundskola har utbildningsförvaltningen för avsikt att nyttja hela tilldelningen inom statsbidraget för en likvärdig skola. Statsbidraget ska användas strategiskt utifrån statsbidragets syfte, vilket skapar möjligheter att ytterligare förstärka arbetet för ökad likvärdighet. Det utgör dock även en utmaning när det gäller insatsernas långsiktighet eftersom de bekostas av ett statsbidrag vars varaktighet från ett år till ett annat är osäker.

En högre grad av heterogena skolmiljöer, med elever med olika bakgrund och socioekonomiska förutsättningar, ger ökade möjligheter för alla elever att lyckas. Strategin att

nyanlända elever ska tas emot av samtliga skolor i staden och att förlägga förberedelseklasser för årskurs 7-9 till skolor i innerstaden och närförort är ett steg i denna riktning.

Utgångspunkten i förvaltningens långsiktiga strategi för utveckling av arbetet med elever i behov av särskilt stöd i stadens grundskolor är att elever i första hand ska gå i sitt ordinarie undervisningssammanhang, men det behövs särskilda undervisningsgrupper för elever med stort stödbehov. Huvudinriktningen är att skapa förutsättningar och incitament för skolor att, inom den egna skolan eller tillsammans med andra skolor i närområdet, skapa särskilda undervisningsgrupper för de elever som har behov av en sådan lärmiljö. Förvaltningen arbetar även för att till viss del utöka antalet kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper, CSI-grupper, utifrån ett helhetsperspektiv i staden. Förvaltningen har också påbörjat uppbyggnaden av kompetensnav inom grundskolan som ska ha specialkompetens inom vissa områden och kommer att erbjuda stöd och utvecklingsinsatser till andra skolor.

Det är även viktigt att utarbeta strategier för att försöka minska genomströmningen och många, ogynnsamma byten av skola som påverkar elevgruppens kontinuitet.

En viktig utmaning under planperioden är att motverka ojämlikheter i undervisningskvalitet kopplat till skolors olika andel legitimerade lärare. Med lägre andel legitimerade lärare behöver attraktiva tjänster utformas.

2.2.4 Gymnasieskolans utbud och utveckling

Den kommunala gymnasieskolans utbud och utveckling är en strategisk fråga under hela planperioden. De kommande årens ökning av antalet elever i gymnasieålder innebär att det är prioriterat att tillgodose behovet av utbildningsplatser, både på nationella program och på introduktionsprogram. Förvaltningen kommer att utveckla nya arbetsprocesser för att stärka planeringen av gymnasieskolornas utbildningsutbud. Målet är att ta fram ett långsiktigt utbud på tre år som stödjer elevernas måluppfyllelse, ökar likvärdigheten och är ekonomiskt hållbart. Samarbetsformerna ska utvecklas så att fler kompetenser och erfarenheter blir delaktiga i bedömningarna av kommande utbudsbehov. Genom att strukturera en årsprocess som utgår från hemkommunens skyldighet att tillhandahålla utbildning ska uppgifter som elevvolymförändringar, elevernas studieeval, tillgång på studieplatser i länet och lokal-kapacitet ingå i analysen när treårsbudgeten revideras. Framtagna utbudsförslag ska öka framförhållningen och delaktigheten inför genomförandet av utbudsförändringarna samt öka förståelsen för gymnasieskolans struktur och utmaningar.

Det är möjligt att gå ett yrkesprogram som gymnasial lärling i gymnasieskolan. En lärlingsutbildning kan starta det första, andra eller tredje läsåret och när lärlingsutbildningen startar är minst halva utbildningen förlagd till en eller flera arbetsplatser. Förvaltningen kommer att analysera lärlingsutbildningen på de kommunala gymnasieskolorna i syfte att utveckla den.

2.2.5 Elevernas utveckling i en trygg miljö

Trygghet, förutsägbarhet och studiero ska prägla skolornas lärmiljöer. Förvaltningen ska fortsätta att stödja grund- och gymnasieskolorna i det förebyggande arbetet med att skapa studiero och i det systematiska kvalitetsarbetet kring kränkande behandling. För att tillförsäkra alla elever en arbetsmiljö präglad av trygghet och studiero ska skolorna använda de olika disciplinära och andra särskilda åtgärder som ges möjlighet till inom ramen för skollagen. Dessa åtgärder ska även användas för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande beteende. De riktlinjer för trygghet och studiero som nu tas fram utgör en utgångspunkt för att under planperioden bedriva ett fördjupat arbete i syfte att förbättra såväl förutsättningarna för goda kunskapsresultat som elevernas och medarbetarnas arbetsmiljö. För att ytterligare utveckla, systematisera och följa upp rektorernas anmälningar om kränkande behandling till huvudmannen behöver ett digitalt inrapporteringsystem tas fram.

Förvaltningen kommer under perioden att utveckla samverkan med socialtjänsten för att barn och ungdomar i olika risksituationer snabbt ska fångas upp och att adekvata åtgärder ska kunna sättas in.

Skolans värdegrundsarbete vilar på demokratins grund, där diskriminering, hedersrelaterat förtryck, våldsbejakande extremism, rasism, psykisk ohälsa, kränkningar och trakasserier ska motverkas genom ett aktivt arbete med evidensbaserade metoder.

2.2.6 Utveckling av elevhälsoarbetet

En stor utmaning är att anpassa lärmiljöerna så att alla elever ges möjlighet att lyckas utifrån sina skilda förutsättningar. Elevhälsans utveckling är ett fortsatt prioriterat område och satsningar ska genomföras under planperioden. Förvaltningen fortsätter att stödja grund- och gymnasieskolorna i utvecklingen av det lokala elevhälsoarbetet med fokus på det förebyggande och hälsofrämjande perspektivet.

Då den psykiska ohälsan ökar bland unga i Sverige behöver elevhälsan ha än mer kompetens inom detta område och förvaltningen ska fortsätta verka för att antalet kuratorer och psykologer ska öka.

Under 2020 måste elevhälsans medicinska insats på skolorna ges förutsättningar att utföra vaccination enligt *utökat nationellt vaccinationsprogram*.

2.2.7 Systematiskt kvalitetsarbete för ökad måluppfyllelse

För ökad måluppfyllelse och för att skapa mer likvärdiga skolor är en fortsatt övergripande prioritering att det systematiska kvalitetsarbetet ska utvecklas, både på förvaltningsnivå och på skolnivå. Förvaltningen fortsätter att kontinuerligt pröva och följa upp insatser för att studera effekterna på elevers lärande. Utifrån detta ska nya strategier för skolutveckling formuleras. Förvaltningen behöver förbättra sitt eget arbete med att följa och följa upp sina processer för att kunna göra goda analyser av uppnådda resultat. Ett vetenskapligt förhållningssätt med reflektion och analys ska prägla skolornas och förvaltningens arbete.

Resultatdialoger, och andra uppföljningar med tillhörande återkopplingar, utgör en väsentlig del i det systematiska kvalitetsarbetet och fortsätter att förbättras på alla nivåer. Förvaltningen kommer framöver att genomföra en bättre samordning och utveckling av förvaltningens stödfunktioner. Stödet ska bättre anpassas utifrån skolors behov och ta sin utgångspunkt i signalsystemet för uppföljning och stöd till de skolor som behöver det.

En översyn av det systematiska kvalitetsarbetet inom gymnasieskolan görs för att stärka dialogen mellan gymnasiechefer och gymnasieskolornas ledning. Underlagen för resultatdialogerna utvecklas med syfte att öka tydligheten i återkoppling av resultat. Likvärdigheten i arbetssätt mellan förvaltningens tre gymnasieområden stärks med nya arbetsrutiner inför och under resultatdialogerna. De erfarenheter och slutsatser som görs på skolor och gymnasieområden från resultatdialogerna analyseras för att identifiera behov av generella utvecklingsinsatser på huvudmannanivå samt riktade insatser både på skol- och områdesnivå.

Den centrala styrningen och stödet utformas så att rektorer ges förutsättningar att leda den pedagogiska verksamheten och att skolornas utvecklingskapacitet stärks. Rektor behöver bygga upp en egen inre organisation med kompletterande kompetenser, samt säkerställa ett välfungerande ledningsstöd för det pedagogiska och administrativa arbetet.

Inom gymnasiesärskolan sker systematisk kartläggning av resultat på det nationella och det individuella programmet genom utfärdade gymnasiesärskolebevis. Genom en revidering av befintligt stödmaterial och ökad förankring i organisationen utvecklas dialogerna om resultat till stöd för ökad förståelse för gymnasiesärskolans måluppfyllelse och utmaningar.

Förvaltningen behöver fortsätta arbetet med att stärka elevhälsans kvalitetsarbete. En förutsättning för kvalitetsarbetet är att alla professioner finns representerade i den omfattning som behövs utifrån skolans elevantal och elevunderlag.

2.3 Ledarskaps- och kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen av lärare och andra yrkesgrupper är avgörande för att ge stadens barn och unga en utbildning av hög kvalitet i en trygg miljö. Behoven av lärare och förskollärare inom Stockholmsområdet är samtidigt långt större än det förväntade antalet examinerade lärare och förskollärare från lärosätena. *Försörjningen av lärare och förskollärare* är en av de största utmaningarna utbildningsområdet står inför - en utmaning som kräver åtgärder på flera nivåer under de kommande åren. Förvaltningens bedriver ett långsiktigt och strategiskt arbete för att möta kompetensförsörjningsbehoven inom förvaltningens område. Detta arbete beskrivs i kompetensförsörjningsplanen (bilaga 3).

Även om staden har ett eget ansvar för att möta utmaningarna krävs också insatser i *samverkan och dialog med lärosäten och ansvariga myndigheter* på nationell nivå. Fler vägar till läraryrket behöver öppnas upp och akademiker med annan yrkesbakgrund behöver kunna lockas till läraryrket. En insats som är särskilt angelägen att undersöka är förutsättningarna för

en yrkesintegrerad utbildning, det vill säga att studenter som utbildar sig till lärare i vissa bristämnen anställs redan under utbildningstiden.

Förvaltningen fortsätter arbetet för att vara en attraktiv arbetsgivare med goda möjligheterna till *karriär- och kompetensutveckling*. Förvaltningen har sedan tidigare utvecklade karriärvägar med karriärsteg. Det finns även en väl fungerande FoU-verksamhet som bidrar till kompetensutvecklingen av lärare och förskollärare genom bland annat praktiska forskning. Regeringen har aviserat att ett nationellt professionsprogram för lärare och rektorer kommer att införas under de kommande åren. Nuvarande karriärvägar och karriärsteg kommer att behöva ses över utifrån de insatser och den styrning som sker från statens sida.

Nyexaminerade lärare och blivande lärare som gör sin verksamhetsförlagda utbildning inom stadens verksamheter ska få en positiv bild av läraryrket och staden som arbetsgivare. *Introduktionen av nya medarbetare och den verksamhetsförlagda utbildningen* kommer att fortsätta att utvecklas under de kommande åren.

För att ge eleverna de bästa förutsättningarna för lärande och skolans lärare attraktiva arbetsvillkor ska lärarna i stadens skolor kunna fokusera på undervisningen. Förvaltningen ska under de kommande åren utveckla *stödet till rektorer och skolledare i organisations- och ledningsfrågor* bland annat utifrån uppdraget att lärarna ska ha förutsättningar att fokusera på undervisningen. En av de insatser som prövas är hur användningen av andra yrkesgrupper som lärarassistenter kan användas för att stödja undervisningen. Rätt använda kan dessa yrkesgrupper bidra till elevernas lärande och frigöra tid för undervisning genom att minska lärares administrativa uppgifter. Förvaltningen bedriver ett pilotprojekt där stöd ges till ett fåtal skolor som introducerat kompletterande kompetenser i verksamheten. Regeringen har aviserat att statliga medel ska tillföras för att öka användningen av lärarassistenter i skolan. Det är idag osäkert hur det statliga stödet kommer att utformas. Skolverket förväntas också ta fram riktlinjer för hur kompletterande kompetenser ska användas inom skolans område.

Förvaltningen behöver även fortsätta arbetet med att *säkerställa elevhälsans bemanning*. Elevhälsans professioner behöver ges möjlighet att delta i fortbildning, nätverk och handledning för professionsutveckling och kollegialt lärande.

En förutsättning för att behålla medarbetare inom skolans område är *en god arbetsmiljö*. Arbetsplatser som karakteriseras av en medvetenhet och kunskap om systematiskt arbetsmiljöarbete har bättre förutsättningar att skapa en god arbetsmiljö fri från kränkande särbehandling, trakasserier, repressalier och diskriminering. En sådan arbetsplats skapar även ett långsiktigt hållbart arbetsliv för medarbetare och främjar trivsel, engagemang och delaktighet. Arbetet för en arbetsmiljö fri från hot och våld hänger nära samman med förvaltningens arbete för trygghet och studiero. Skolornas systematiska arbetsmiljöarbete ska innefatta förebyggande insatser samt tydliga åtgärder i de fall hot och våld förekommer. Förvaltningen kommer att fortsätta att arbeta för en god arbetsmiljö bland annat genom att utveckla stödet till stadens rektorer och skolledare i systematiskt arbetsmiljöarbete. Ett

prioriterat område under de kommande åren är arbetet med aktiva åtgärder för att skapa jämställda arbetsplatser och säkerställa att alla medarbetare har lika rättigheter samt möjligheter. Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra hela verksamheten och vara en integrerad del i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Förvaltningen har många yrkeskategorier med en hög medelålder. Stora pensionsavgångar väntas de kommande åren. För många akademikergrupper där det finns en konkurrerande marknad och en obalans mellan utbud och efterfrågan uppstår *obalanser i lönestrukturen* på förvaltningen/enheten då konkurrensen om arbetskraften tvingar fram ett högre löneläge vid rekrytering än det som gäller för redan anställda medarbetare. Konsekvensen blir att allt fler medarbetare hamnar i en strukturell ”hängmatta”. En utmaning för förvaltningens lönesättande chefer är att parera den uppkomna situationen inom ramen för löneöversynerna. Förvaltningen kommer att ta fram förslag på långsiktigt hållbara modeller för att i de kommande löneöversynerna komma till rätta med de obalanser i lärarnas lönestruktur som bland annat har uppstått som ett resultat av den ökande effekt marknadspåverkan har på lönerna. Lärarnas löner har under ett antal år ökat mer än för andra grupper till följd av karriärreformen och även lärarlönelyftet har haft stor påverkan på lönestrukturen. Det har också fått effekter på löneskillnaderna främst mellan förstelärare och biträdande rektorer men har också påverkat lönerelationerna mellan grundskola och gymnasieskola. Grundskollärarna har i och med lärarlönelyftet knappt in på gymnasielärarnas högre löneläge.

För att öka likvärdigheten i utbildningarna mellan skolorna är det särskilt angeläget att det finns goda förutsättningar att *rekrytera lärare till verksamheter i områden med socio-ekonomiska utmaningar*. Pilotprojektet med lönetillägg för lärare på några grundskolor med högt socioekonomiskt index och låga kunskapsresultat ska utvärderas under 2019.

2.4 Verksamhetsutveckling genom digitalisering

2.4.1 Nationell strategi för förskolans och skolans digitalisering

Den nationella strategin för förskolans och skolans digitalisering bygger på tre fokusområden; *Digital kompetens, Likvärdig tillgång och användning samt Forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter*. Sveriges kommuner och landsting har utifrån strategin och på uppdrag av regeringen tagit fram en nationell handlingsplan tillsammans med Skolverket.

Utöver den nationella strategin har samtliga skolformers läroplaner uppdaterats med omfattande krav på digitalisering och programmering. Tillsammans ställer det stora, och i stor utsträckning nya och utmanande krav på verksamheten.

Digital kompetens

Planperioden kommer att innebära stora kompetensutvecklingsbehov inom digitalisering för alla funktioner på förvaltningen, såväl kring ledning, pedagogisk/didaktisk användning som administrativ tillämpning.

Likvärdig tillgång och användning

Under planperioden behöver förvaltningen samordna arbetet kring digitalisering i förskolan, grundskolan och gymnasieskolan i syfte att stärka likvärdigheten genom att utveckla undervisningen och använda potentialen i skolplattformens olika system genom att utveckla mer av gemensamma och effektiva arbetssätt. Att utforska den digitala teknikens möjligheter och utveckla modeller för hur god undervisning kan organiseras med bättre resursutnyttjande är en strategisk och prioriterad framtidsfråga.

Då *förskolan* genom skolplattformen får gemensamma system för administration av barngrupper, närvaro, dokumentation, planering och uppföljning krävs en förvaltningsorganisation som säkerställer att också förskolans krav och behov av utveckling kan tas emot, koordineras, prioriteras och beslutas. Ett centralt utvecklingsområde är att få möjlighet att kommunicera digitalt med vårdnadshavarna. Detta ställer krav på utvecklad systemfunktionalitet och att förskolans personal har tillgång till digitala enheter.

Inom *grundskolan och gymnasieskolan* är behovet fortsatt stort av stöd kring användande av skolplattformens olika delar och att utnyttja digitaliseringens möjligheter i lärandet. Förvaltningens pågående utvecklings- och stödinsatser kommer därför att behöva vidareutvecklas under perioden.

Under planperioden genomförs *digitaliseringen av nationella prov* stegvis. Detta ställer krav på att verksamheten har god tillgång till digitala enheter och välfungerande internetuppkoppling. Under perioden bedrivs arbete med att säkerställa tillgång till datakommunikation inom förvaltningens samtliga lokaler.

En framtida brist på behöriga lärare gör att det är angeläget att undersöka och pröva hur modern teknik kan användas för att utveckla undervisningen och bättre nyttja tillgängliga lärarresurser.

Forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter

Ett ökat användande av digitala verktyg i undervisningen i alla skolformer men även inom olika administrativa funktioner gör att behovet är stort av praktiska forsknings- och uppföljningsinsatser för att följa och lära av utveckling. Likaså är bevakning av hur forskning kring digitala verktyg och digital infrastruktur kan bidra till utveckling av undervisning och organisering av lärandet av strategisk betydelse.

2.4.2 Administration

Förvaltningen har behov av att utveckla systemstöd för olika processer bland annat för att få bort huvuddelen av manuell hantering och öka säkerheten och effektiviteten.

Införande av skolplattformen och Gemensam Service IT (GSIT 2.0)

Införandet av skolplattformens samtliga delar, samt införande av ny funktionalitet i delar som redan tagits i bruk, ställer stora krav på organisationen för förvaltningen av skolplattformen.

Det nya GSIT-avtalet innebär en ökad möjlighet för förskolor och skolor att själva välja digitala enheter och grad av support vilket ställer ökade krav på beställarkompetens varför det centrala stödet behöver utökas. En ny central förvaltningsorganisation för GSIT kommer att etableras.

Organisation av den pedagogiska verksamhetens it-förvaltning

Fler digitala enheter innebär även fler programvaror, molntjänster och verksamhetssystem. Förvaltningen utökar stödet för att möta behoven i verksamheterna, såväl pedagogiska som tekniska. Utbudet av webbtjänster och applikationer kommer att öka väsentligt vilket kommer att ställa stora krav på kvalitetssäkring och informationssäkerhetsklassificering. Särskilt centralt att beakta i detta är tillgång till program och applikationer för elever i behov av särskilt stöd.

2.5 Samverkan och samarbete

Samverkan mellan skola och socialtjänst

För tidiga och tvärprofessionella insatser krävs samarbete med bland annat socialtjänst, landsting, vårdnadshavare och polis. Samverkan mellan skola och socialtjänst behöver utvecklas ytterligare och förvaltningen ska verka för att etablera verksamhet i samtliga stadsdelsförvaltningar i samverkan med socialtjänsten i syfte att tidigt fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzon.

Förvaltningen ska utveckla samarbetet med socialförvaltningen och samtliga stadsdelsförvaltningar kring elevers skolfrånvaro för att se till att alla elever fullgör sin skolplikt och får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Bland annat kommer förvaltningarna att samarbeta för att utveckla arbetet med skolsociala team. Denna satsning syftar till ökad skolnärvaro och bättre skolresultat i utvalda grundskolor i ytterstaden.

Samverkan med lärosätena

Lärare med erfarenhet av egen forskning och deltagande i forskningsprojekt är viktiga i etablerandet av en forsknings- och utvecklingskultur inom stadens skolor framöver. En sådan kultur är viktig både ur ett kompetensförsörjningsperspektiv och i arbetet med ökad måluppfyllelse med ett vetenskapligt angreppssätt på undervisningen.

Samverkan kring praktisk forskning med lärosätena regionalt och nationellt ska fortsätta att utvecklas och fördjupas. Ett konkret område är delade tjänster mellan skola och lärarutbildning som ett sätt att både fördjupa forskarutbildade lärares profession och att tillgodose behov av praxisnära kompetenser i lärarutbildningen. Forskarutbildade lärares tillgång till forskningsdatabaser och seminariemiljöer är ytterligare områden att utreda.

Yrkesutbildning inom komvux

Förutsättningarna att inom gymnasieskolornas utbud av yrkesprogram erbjuda ett långsiktigt utbud för yrkesutbildningar inom vuxenutbildning fortsätter att utvecklas i samverkan med

arbetsmarknadsförvaltningen. Det finns synergieffekter att ta vara på i stadens gymnasieskolor genom att det finns god kapacitet och tillgång till välutrustade och ändamålsenliga lokaler samt kompetent och välutbildad personal.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Utbildningsnämndens underlag för budget 2020 med inriktning 2021 och 2022 baseras på budget 2019, nuvarande schablonnivåer och Swecos prognos över barn- och elevantalsutveckling för samtliga folkbokförda elever i Stockholm (oavsett huvudman/regiform). Nämndens budgettilldelning är i huvudsak prestationsrelaterad, och regelverket om bidrag på lika villkor medför att samtliga prestationsförändringar oavsett huvudman påverkar nämndens kostnader, likaså gäller en eventuell schablonökning samtliga elever oavsett huvudman. Nämndens övergripande ekonomiska förutsättningar påverkas även av skolskjutskostnadernas utveckling.

3.1.1 Prestationer, samtliga elever

I tabellen nedan visas de sammantagna förändringarna av barn- och elevantalsutvecklingen. Förändringen till 2020 utgår från jämförelse med verksamhetsplan 2019 (VP 2019), men en justering har gjorts för barn- och elevantalet i fritidshem och grundskola (fristående huvudmän och annan kommun). Det beror på att barn- och elevantalet avseende grundskola och fritidshem skiljer sig avsevärt mellan nämndens VP och Swecos prognos för 2019. Förvaltningen har analyserat skillnaden och bedömningen är att Swecos prognos för 2019 är låg, i relation till utfall 2018 och avläsningen i februari, men också att antalet i VP 2019 sannolikt är för högt. Den troligaste förklaringen är att grundskoleleverna i fristående resursskolor (cirka 600) av misstag även räknades in i elevantalet för fristående skolor i nämndens VP 2019. Ett liknande fel ser ut att ha gjorts för fritidshem, där barn i annan kommun (cirka 250) även har räknats in i fristående fritidshem, det vill säga är medräknade två gånger.

Årliga förändringar av barn- och elevantal

Verksamhet	VB 2018 – VB 2017	VP 2019 – VB 2018	2020	2021	2022	Summa tre år
Förskola	-90	-321	235	428	494	1 157
Fritidshem	295	307	-374	-280	-130	-784
Grundskola	2 735	2 139	506	1 510	1 000	3 016
Grundsärskola	60	-4	14	0	0	14
Gymnasieskola	63	1 185	813	1 050	1 010	2 873
Gymnasiesärskola	-9	4	8	11	10	30

Barn- och elevantalsutvecklingen framgår i bilaga 1 och prognoser beskrivs i lokalförsörjningsplanen, bilaga 4.

Den totala prestationsförändringen i mnkr för samtliga huvudmän baserat på barn- och elevantalsutveckling och nuvarande schablonnivåer beräknas till cirka 151 mnkr för 2020, 290 mnkr för 2021 och 259 mnkr för 2022.

Beräknade årliga prestationsförändringar, mnkr

Beräknade förändringar av prestationer, mnkr	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022	Summa tre år
Förskola	33,9	61,8	71,3	167,1
Fritidshem	-18,9	-14,1	-6,6	-39,6
Grundskola inkl. F-klass	43,4	129,6	85,8	258,9
Grundsärskola	5,2	0,0	0,0	5,2
Gymnasieskola	83,9	108,3	104,2	296,3
Gymnasiesärskola	3,0	4,0	3,7	10,7
Summa prestationsökning	150,5	289,6	258,5	698,6

Med en schablonökning på två procentenheter skulle de totala prestationsförändringarna uppgå till 493 mnkr 2020, 651 mnkr 2021 och 637 mnkr 2022.

3.1.2 Egen regi

Beräkningarna för egen regi utgår från pris- och lönenivån 2019, prognostiserad elevantalsutveckling för egen regi och nuvarande schablonnivåer. Den prestationsbaserade budgeten innebär att ökade kostnader för verksamheten i egen regi ska täckas av de schabloner som avser elever i skolor i egen regi.

De ekonomiska förutsättningarna för verksamheten i egen regi påverkas främst av lönekostnadernas utveckling och utvecklingen av lokalkostnaderna samt digitaliseringens fortsatta utveckling. Kostnadsökningar inom egen regi som överstiger budgettilldelningen (prestationsökningen) innebär att det måste ske effektiviseringsåtgärder, både på central förvaltning och i skolorna, eventuellt i kombination med att pengarna till skolorna sänks.

Den kommande kostnadsökningen för grundskolans lokaler bedöms påverka möjligheten att klara av kommunfullmäktiges nuvarande krav om att den andel av grundschablonen som betalas ut till de kommunala skolorna ska vara minst 73 procent, även medräknat ökade grundschabloner. Även vid en schablonökning på två procentenheter gör förvaltningen bedömningen att pengarna till grundskolorna kan komma att behöva sänkas till cirka 72 procent redan 2020.

Prestationer, egen regi

För verksamheten i egen regi beräknas prestationsförändringarna med nuvarande schablonnivåer uppgå till 59 mnkr för år 2020, 134 mnkr för 2021 och 105 mnkr för 2022. Av förändringen 2020 avser 21 mnkr förskoleklass, grundskola, fritidshem och grundsärskola medan 38 mnkr avser gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Löner, egen regi

En hypotetisk löneökning på exempelvis 2,5 procent för samtliga tillsvidareanställda medarbetare i förvaltningen ökar lönekostnaderna med totalt cirka 207 mnkr 2020, 212 mnkr 2021 och 218 mnkr 2022. Beräkningen utgår från det antal anställda som finns i februari 2019 samt löneutvecklingen de senaste åren.

Löneutveckling 2014-2018

Genomsnitt, hela förvaltningen	2014	2015	2016	2017	2018	Medel 2 år	Medel 3 år	Medel 5 år
Procent	3,4 %	2,6 %	3,2 %	2,6 %	2,3 %	2,45 %	2,70 %	2,82 %

Då antalet elever i skolor i egen regi förväntas att öka under planperioden är det sannolikt att även antal anställda kommer att öka och det medför ytterligare en kostnadsökning. Förvaltningen bedömer att en löneökning som överstiger en eventuell schablonökning innebär att effektiviseringar behöver göras, både på skolorna och på central förvaltning.

Lokalkostnader, egen regi

Den planerade utbyggnaden av skollokaler för att möta elevantalsutvecklingen fortsätter att öka lokalkostnaderna de närmaste åren. Den *totala årshyran* för skolorna i egen regi beräknas öka med cirka 303 mnkr netto under planperioden. Kostnadsökningen finns endast inom grundskolan, medan det inom gymnasieskolan istället beräknas en viss minskning av hyrorna.

Orsaker till kostnadsökningarna i grundskolan är bland annat att det tillkommer flera nya skolor, vissa dyra om- och tillbyggnadsprojekt samt paviljongetableringar. Minskningen inom gymnasieskolan beror på att det görs amorteringar i befintliga lokaler vilket minskar hyrorna samt att det endast finns få planerade om- och tillbyggnadsprojekt de närmaste åren.

Grundskola

Hyreskostnaden per grundskoleelev beräknas öka med cirka 17 procent under perioden fram till 2022. Orsaken till det är framförallt att grundskolans hyreskostnader ökar med 21 procent, medan antalet grundskoleelever endast ökar med fyra procent. Hyrans andel av de totala resurserna beräknas därmed öka under planperioden och endast en liten andel av de ökade hyreskostnaderna ryms inom de ökade intäkterna som kommer med fler elever.

Med befintliga schablonnivåer beräknas endast cirka 20 procent av hyresökningarna inom grundskolan rymmas inom elevantalsökningen om 73,0 procent av schablonen betalas ut i peng till grundskolorna. Det innebär vidare att det saknas 245 mnkr till hyror inom grundskolan under planperioden, varav 121 mnkr saknas redan år 2020. Utan schablonökningar beräknar förvaltningen att endast cirka 71,4 procent av schablonen kommer att kunna betalas ut i peng till grundskolorna år 2020. Vid höjda grundschabloner kommer intäkterna att öka mer, men förvaltningens bedömning är att det under perioden ändå blir en stor utmaning att klara ekonomin.

Grundskola*	VB 2017	VB 2018	2019	2020	2021	2022	Utv. tre år	Summa tre år
Summa årshyra, mnkr	1 384	1 398	1 474	1 623	1 710	1 781	21 %	
varav hyresökning netto, mnkr		14	76	149	88	70		307
Total elevantalsprognos, egen regi **	73 233	75 097	75 834	77 040	78 070	78 531	4 %	
varav elevökning		1 864	737	1 205	1 030	461		2 697
Hyresökning som ej ryms inom elevökningen				121	64	59		245
Hyra per elev, kr	18 900	18 600	19 400	21 100	21 900	22 700	17 %	
Hyrans andel av schablonen			17,8 %	19,4 %	20,2 %	21,0 %		

* beräknat på hyresökning i kända lokalprojekt minus amortering samt utan schablonökning

** Elevantalsprognos från Sweco, december 2018

Gymnasieskola

Hyreskostnaden per gymnasieelev beräknas däremot minska med nio procent under samma period. Det beror på en kombination av att årshyrorna minskar med en procent, samtidigt som antalet gymnasieelever beräknas öka med nio procent under perioden.

Gymnasieskola*	VB 2017	VB 2018	2019	2020	2021	2022	Utv. tre år	Summa tre år
Summa årshyra, mnkr	336	391	406	400	401	402	- 1 %	
varav hyresökning netto, mnkr		55	15	-6	2	1		-4
Elevantalsprognos, egen regi**	17 081	16 813	18 305	18 965	19 374	20 022	9 %	
varav elevökning		-268	1 492	660	410	648		1 717
Hyresökning som ej ryms inom elevökningen				-24	-10	-17		-52
Hyra per elev, kr	19 700	23 300	22 200	21 100	20 700	20 100	-9 %	
Hyrans andel av schablonen			21,5 %	20,4 %	20,1 %	19,5 %		

* beräknat på hyresökning i kända lokalprojekt minus amortering samt utan schablonökning

** Gymnasieprognos från Sweco, april 2018

Risikfaktorer

Dagens *historiskt låga räntenivåer* avspeglas i den nuvarande låga internräntan på 1,0 procent för 2019. Förvaltningens beräkningar visar som exempel att en förändring av internräntan med 1,0 procentenhet innebär en ökad hyreskostnad på 100 mnkr.

Utöver detta finns en risk för ökade hyror på grund av att möjligheten till ränteavdrag för kommunägda bolag har förändrats. Det är dock i nuläget inte klarlagt i hur stor omfattning utbildningsnämndens hyror kommer att påverkas. Den eventuella hyresökningen med anledning av detta ingår inte i ovanstående beräkningar.

Digitalisering, egen regi

Utvecklingen av digitaliseringen inom utbildningsområdet går snabbt och kostnaderna bedöms fortsätta öka under planperioden. Komplexiteten när det gäller bland annat behov, avtal, tidplaner och teknisk utveckling gör att det är mycket svårt att göra en uppskattning av hur stor kostnadsökningen blir. Kostnaderna kommer dock att öka både på central förvaltning och ute på skolorna. Exempel på kostnader som kommer att öka är kostnader för kompetensutveckling, en 1:1-satsning inom grundskolan, fler användare och fler system per användare, ny kringutrustning samt nya tjänster.

3.1.3 Skolskjuts, samtliga elever

Förvaltningen har under 2018 gjort en översyn av ersättningsmodellen för grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Syftet med översynen har varit att säkerställa att ersättningsmodellen är adekvat samt att den är förenlig med gällande lagstiftning. I översynen har förvaltningen dragit slutsatsen att modellen som avser ersättningen för grundsärskola och gymnasiesärskola i stort är ändamålsenlig, förutom de delar som gäller skolskjuts.

Sammanfattningsvis konstaterar förvaltningen att ersättningsnivåerna för skolskjuts inte har hängt med det nya avtalets prisutveckling. Bilden bekräftas i utbildningsnämndens bokslut 2018 som visar totala schablonintäkter på cirka 81 mnkr, medan kostnaderna för skolskjuts

uppgick till cirka 188 mnkr. Det innebär ett sammanlagt underskott på cirka 107 mnkr. Underskottet består av följande delar.

Orsaker till underskottet, mnkr	2018
Grundsär/gy-sär egen regi (låg schablon)	-8,8
Grundskola egen regi (ingen schablon)	-22,5
Fristående grundsär/gy-sär (låg schablon)	-32,9
Fristående grundskolor + IK (ingen schablon)	-42,2
Summa	-106,5

Förhållandena är till stor del kända redan vid budgetarbetet, vilket innebär att medel avsätts från strukturersättningen för att finansiera de budgeterade kostnaderna för skolskjuts.

Förvaltningen ser därför att det är mycket angeläget att skolskjutsmedel tillskjuts till utbildningsnämnden, framförallt för att strukturersättningen inte ska urholkas.

Utöver ersättningsnivåerna och prisnivåerna i det nya avtalet är förvaltningens uppfattning att den nuvarande modellen med tilläggschabloner för skolskjuts för elever i grundsärskola och gymnasiesärskola inte är ändamålsenlig och inte heller upplevs adekvat av skolorna, utifrån hur och var skolskjutskostnader uppstår. Ersättningen ges för en grupp elever, det vill säga elever i grundsärskola eller gymnasiesärskola oavsett om de åker skjuts eller inte, medan kostnaderna avser en annan elevgrupp, det vill säga elever i grundskola, förskoleklass, grundsärskola och gymnasiesärskola som verkligen åker skolskjuts. Förvaltningen ser därför att det är önskvärt att ersättningsmodellen för skolskjuts ändras till ett skolskjutsanslag (och att tilläggschablonerna för skolskjuts därmed tas bort). Ett eventuellt skolskjutsanslag avser samtliga elever som åker skolskjuts, oavsett huvudman. Förvaltningen föreslår att vidare dialog förs med stadsledningskontoret under våren om den lämpligaste ersättningsmodellen.

3.1.4 Statsbidrag för stärkt likvärdighet

Regeringen har beslutat om en förstärkning av den statliga finansieringen av skolan med infasning under tre år, vilket startade 2018. Statsbidraget ska fördelas med hänsyn till socioekonomiska faktorer och ska användas till insatser i grundskolan för att öka andelen elever som når behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Villkoren för att få del av bidraget styrs av förordning (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling samt Skolverkets föreskrifter. För att kunna få del av bidraget får huvudmannen inte minska sin nuvarande tilldelning till skolan.

I den budget för 2019 som riksdagen beslutade om i december är det avsatt 3,5 mdkr för 2019 och även 3,5 mdkr för 2020. Statsbidraget söks av respektive huvudman och av dessa medel tilldelas Stockholm stad 180 mnkr för 2019, vilket alltså med nuvarande budget även gäller för 2020 och framåt. Bidraget avser elever i egen regis skolor, då fristående skolors huvudmän själva ansvarar för att söka sin del av statsbidraget. Det är ännu oklart hur det så kallade januariavtalet (73-punktsprogrammet) som arbetades fram vid årsskiftet ska tolkas. Den skrivning som finns där angående statsbidraget är att ”förslagen i 2018:57 genomförs”, vilket

kan betyda att den tidigare slutsumman om totalt 6 mdkr kan vara fortsatt aktuell för 2020 och framåt. Skulle den totala summan för statsbidraget uppgå till 6 mdkr bedöms Stockholm få 300 mnkr 2020 och framåt. Det innebär i så fall en ökning om 120 mnkr till 2020 från 2019, vilket samtidigt innebär att nämndens kostnader ökar med motsvarande belopp som intäkterna för statsbidraget ökar.

3.1.5 Maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder

Statsbidraget till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet minskar, som ett led i att staten minskar andelen riktade statsbidrag för att istället öka det generella statsbidraget. Skolverket beslutar om statsbidragets storlek. Statsbidraget avser samtliga barn oavsett huvudman. För 2019 är statsbidraget följande.

Statsbidrag	2018	2019
Maxtaxa	257 223 444	229 824 551
Kvalitetssäkrande åtgärder	50 305 692	49 042 059
Summa statsbidrag	307 529 136	278 866 610
Intäktskrav	376 400 000	326 400 000
Differens statsbidrag - intäktskrav		-47 533 390

Minskningen av statsbidraget leder till att intäktskravet på nämnden behöver minska i samma omfattning. Det beslutade statsbidraget samt intäktskravet i budget 2019 medför ett behov av minskat intäktskrav till 47,5 mnkr för innevarande år, vilket förvaltningen avser att återkomma med i tertialrapport 1. Förvaltningen bedömer att statsbidraget kommer att minska även 2020, vilket medför att intäktskravet behöver regleras även nästkommande år.

3.2 Investeringar

Utbildningsnämndens investeringsbudget är 135 mnkr för 2019. Även i kommunfullmäktiges plan för 2020 och 2021 är ramen 135 mnkr och förvaltningens bedömning är att ramen är tillräcklig för investeringsbehovet. Investeringsmedlen används dels till nyetableringsbidrag för nybyggda skolor och befintliga skolor där kapacitetshöjande åtgärder har gjorts, dels till satsningar på digitala verktyg, utbyte av möblemang, köksutrustning, miljö och tillgänglighet.

Kapitaltjänstkostnaderna är beräknade på befintliga, inte avskrivna anläggningstillgångar och utgår från en fortsatt årlig investering på 135 mnkr mellan åren 2020-2022. Den årliga internräntan uppgår till 1,0 procent i denna kalkyl. Kapitaltjänstkostnaderna har beräknats till 124 mnkr för 2020, 135 mnkr för 2021 och till 139 mnkr för 2022, se bilaga 2. Kapitaltjänstkostnaderna finansieras inom egen regis schablontilldelning.

4 Övriga redovisningar

4.1 Taxor och avgifter

Enligt kommunallagen får kommuner och landsting ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster och nyttigheter som kommuner och landsting är skyldiga

att tillhandahålla får de ta ut avgifter bara om det är särskilt föreskrivet. Taxor, och grunder för avgiftssättning, av större ekonomisk betydelse ska fastslås av fullmäktige. I bilaga 2 redovisas de taxor och avgifter som gäller inom utbildningsnämndens ansvarsområde.

Taxor vid uthyrning av övriga skollokaler

Med *övriga skollokaler* menas klassrum, aula, matsal och specialsäl (inte gymnastiksal). Skollokaler upplåts till ändamål som föreningsaktiviteter, studiecirkel, informationsmöten och liknande. Upplåtelse för kommersiell verksamhet får inte göras. Taxorna avser lokalupplåtelse utanför skoltid, vilket innebär vardagkvällar klockan 18-22 samt helger.

De kriterier som kommunfullmäktige beslutar om avseende rätt till nolltaxa eller subventionerad taxa vid hyra av stadens lokaler gäller även vid hyra av övriga skollokaler. För föreningar med rätt till subventionerad taxa gäller sådan taxa vid hyra av övriga skollokaler. För andra gäller privat taxa, vilket avser övriga ideella föreningar samt under vissa förutsättningar även privatpersoner, andra icke vinstdrivande organisationer och företag.

I de fall lokalerna hyrs för Kulturskolans verksamhet gäller särskild överenskommen taxa.

I de fall en fristående skola hyr lokalerna för skolverksamhet på dagtid gäller med utbildningsnämnden (lokalkontoret) särskild överenskommen hyra.

Taxorna gäller successivt från och med år 2019 för nya bokningar i bokningssystemet Interbook. I tillämpliga delar gäller samma villkor och regler som för övriga upplåtelser via Interbook.

Om en förening har rätt till nolltaxa hyrs skollokalen utan kostnad för föreningen, oavsett lokaltyp. Skolan ersätts då för merkostnader (skolkostnadsersättning), från idrottsnämnden.

Taxor vid uthyrning av gymnastiksal i skolorna

Särskilda taxor gäller vid hyra av skolornas gymnastiksal. Dessa taxor (planhyror) hanteras av idrottsnämnden och intäkten tillfaller idrottsnämnden. Skolan ersätts i dessa fall för merkostnader (skolkostnadsersättning), från idrottsnämnden.

Taxor för övernattnig i stadens skolor med flera lokaler

Särskilda taxor gäller för hyra av samt vid övernattnig i stadens skolor. Dessa taxor hanteras av idrottsnämnden i samverkan med utbildningsnämnden. Utbildningsnämnden (skolan) erhåller en del av bokningsavgiften, resterande avgifter tillfaller idrottsnämnden.

4.2 Skolkostnadsersättning

Idrottsnämnden ersätter utbildningsnämnden med så kallad skolkostnadsersättning per upplåtelsetillfälle för nolltaxeföreningar. Vid uthyrning av övriga skollokaler till nolltaxeföreningar är skolkostnadsersättningen begränsad till ersättning för max sju salar per uthyrningsdag. Gällande ersättningsnivå har arbetats fram gemensamt mellan utbildningsförvaltningen och idrottsförvaltningen.

Skolkostnadsersättning, per upplåtelsefall		
Lokaltyp	Lokal med kodlås	Lokal utan kodlås
Klassrum och specialsals*	75 kr	150 kr
Aula/matsal (oavsett storlek)	150 kr	300 kr
Gymnastiksal	100 kr	200 kr

* Med specialsals avses t.ex. musiksals, slöjdsals, bildsals, danssals, hemkunskapsals, bibliotek mm

4.3 Skolbiblioteksplan

Alla stadens elever ska ha tillgång till skolbibliotek bemannande med personal med relevant utbildning och erfarenhet. Implementeringen av Skolbiblioteksplanen för 2017-2020 ska följas upp och ett eventuellt *arbete med en ny skolbiblioteksplan för 2021* och framåt bör genomföras under 2020.

4.4 Uppdatering av Kulans tekniska plattform

I stadens arbete för alla barns rätt till kultur är Kulan som mötesplats och bidraget kulanpremierna till skolorna centrala verktyg. Den befintliga tekniska plattformen har varit i drift sedan 2014. Under dessa år har den tekniska utvecklingen och användningen ökat. Kulan behöver därför genomgå en större teknisk uppgradering med förbättrad användarvänlighet under de kommande tre åren, med start under 2019, för att ytterligare öka användningen.

4.5 Utveckling av Stockholmskällan 2019-2021

Stockholmskällan involverar fler förvaltningar i Stockholms stad. Stockholmskällans innehåll är till nytta för nya användare genom utveckling av teknik som kopplar Stockholmskällans digitala infrastruktur med pågående, aktuella processer i staden, till exempel utveckling av stadens GIS-tjänster.

4.6 Utredning av kulturpeng

Tillsammans med kulturförvaltningen ska utbildningsförvaltningen under 2019 utreda en *kulturpeng* för förskola och skola. Resultatet av utredningen kan komma att ge effekter även under 2020-2022. Med en förnyad modell, samt ökade resurser, ser förvaltningen en potential i att ytterligare stärka kulturens närvaro för barn och unga i skola och förskola.

4.7 Brexit – Storbritanniens utträde ur EU

När (om) Storbritannien träder ut ur EU innebär det att de brittiska elever som går i skola i Sverige inte omfattas av statsbidrag för att täcka utbildningskostnaden. Förvaltningen ser därför att det framöver kommer att bli aktuellt med en översyn av stadens hantering av dessa elever samt av hur skolorna ska ersättas för dem. Det kan även komma att påverka intäktskravet för utbildningsnämnden i KF:s budget. Osäkerheten kring det brittiska utträdet ur EU består dock och en eventuell övergångsperiod är i nuläget oklar.

Staden har i dagsläget cirka 140 brittiska barn i skola och förskola (50 i förskola, 70 i grundskola och 20 i gymnasiet). Det motsvarar kostnader och statsbidrag på cirka 15 mnkr.